ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - പഞ്ചത്രിംശോഽധ്യായഃ

ദാനവൈഃ സഹ യുദ്ധേ യാദവാനാം ജയമ് -

ഗർഗ ഉവാച -
അഥ വൈ തത്ര സംഗ്രാമേഽനുശാല്വോ ദുർമുഖേന ച ..
യുയുധേ ചേന്ദ്രനീലസ്തു ദുർനേത്രേണ ദുരാത്മനാ ..1..
ഹേമാംഗദോ ദുർമദേന ദുഃസ്വഭാവേന സാരണഃ ..
ഏവം പരസ്പരം യുദ്ധം ബഭൂവ രണമണ്ഡലേ ..2..
സാരണോ ഗദയാ ദൈത്യം മാരയാമാസ വേഗതഃ ..
ഹേമാംഗദസ്ത്രിഭിർബാണൈസ്തതാഡ ദുർമദം മൃധേ ..3..
സ സ്വബാണൈർമൃധേ തം തു സോഽപി ശക്ത്യാ ജഘാന തമ് ..
ഇന്ദ്രനീലശ്ച ദുർനേത്രം ജഘാന ലീലയാ ശരൈഃ ..4..
ദുർമുഖം ചാനുശാല്വോ വൈ ചകാര വിരഥം ശരൈഃ ..
സ ചാന്യം രഥമാരുഹ്യ ചക്രേ തം വിരഥം ശരൈഃ ..5..
പരിഘേണാനുശാല്വസ്തു ജഘാന ദുർമുഖം മൃധേ ..
ദുർനേത്രേ ദുഃസ്വഭാവേ ച ദുർമുഖേ ദുർമദേ ഹതേ ..6..
അവശേഷാ ദുദ്രുവുർവൈ ദൈത്യാഃ പ്രാണപരീപ്സയാ ..

തതഃ പപാത ചാകാശാദ്രാജപുത്രശ്ച വിഭ്രമൻ ..7..
മൂർച്ഛിതോഽഭൂദ്രണേ രാജന്നുദ്വമൻ രുധിരം മുഖാത് ..
രഥശ്ചാംഗാരവത്തസ്യ ഭഗ്നോഽഭൂത്തുരഗാ ഹതാഃ ..8..
തതശ്ച ബല്വലഃ ക്രുദ്ധഃ പുത്രം ദൃഷ്ട്വാ ച മൂർച്ഛിതമ് ..
മുമോച ധനുഷാ ബാണാനനിരുദ്ധായ വേഗതഃ ..9..
താനാഗതാന്ദശ ശരാന്ദൃഷ്ട്വാ രുക്മവതീസുതഃ ..
സ്വബാണൈസ്തീക്ഷ്ണധാരൈശ്ച ചിച്ഛേദ സ്വർണഭൂഷിതൈഃ .. 10..
തതോ ദൈത്യോ രുഷാവിഷ്ടശ്ചാപേ ധൃത്വാ പുനഃ ശരമ് ..
ഉവാച മാധവം യുദ്ധേ പ്രദ്യുമ്നം ശകുനിര്യഥാ ..11..
ബല്വല ഉവാച -
അനേന ബാണേന യദുപ്രവീര
ധനുർധരം ത്വാം രണമാനിനം ച ..
മൃധേ ഹനിഷ്യേ ന വദാമ്യസത്യം
രക്ഷസ്വ പ്രാണാന്യദി ജീവിതേച്ഛാ ..12..
സോഽപി ശ്രുത്വാ സ്വകോദംഡേ ശരമേകം നിധായ ച ..
പ്രത്യാഹ പ്രഹസന്വാക്യം പ്രദ്യുമ്നഃ ശകുനിം യഥാ ..13..
അനിരുദ്ധ ഉവാച -
കഃ കേന ഹന്യതേ ജംതുസ്തഥാ കഃ കേന രക്ഷ്യതേ ..
ഹനിഷ്യതി സദാ കാലസ്തഥാ രക്ഷതി ദുഃഖതഃ ..14..
അഹം കരോമി കർതാഹം ഹർതാഹം പാലകോഽപ്യഹമ് ..
യോ വദേച്ചേദൃശം വാക്യം സ വിനശ്യതി കാലതഃ ..15..
നാഹം ത്വാം തു വിജേഷ്യാമി ന വിജേഷ്യസി ത്വം തു മാമ് ..
ത്വാം മാം ജേഷ്യതി വിശ്വാത്മാ കാലോരൂപോ ജഗത്പതിഃ ..16..
ന ജാനേ കസ്യ കുരുതേ ജയം വാ ച പരാജയമ് ..

കാലസ്തം മനസാ വംദേ വിജയാർഥേ ച ദാനവ ..17..
തസ്മാദേവ ഹി മനസാ കാലം ഹി ബലിനാം വരമ് ..
മദ്വാക്യാച്ച മഹാ്ജ്ഞാനം വിഹായ ത്വം രണം കുരു ..18..
ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ ബല്വലോ വിസ്മയാന്വിതഃ ..
തമാഹ തോഷിതഃ പ്രീതോ യഥാ ത്വാഷ്ട്രോ മരുത്പതിമ് ..19..
ബല്വല ഉവാച -
കർമ പ്രധാനം ഭൂമധ്യേ കർമൈവ ഗുരുരീശ്വരഃ ..
ഉച്ചാവചത്വം ഭവതി കർമണാ വൈ യദൂത്തമ ..20..
സഹസ്രേഷു ഗവാം വത്സഃ യഥാ വിംദതി മാതരമ് ..
തഥാ ശുഭാശുഭം യേന കൃതം തിഷ്ഠത്സു പശ്യതി ..21..
തതോ ജേഷ്യാമി സംഗ്രാമേ ഭവംതം ദൃഢകർമണാ ..
മയാ കൃതശ്ച ശപഥഃ പ്രതീകാരം കുരു ത്വരമ് ..22..
അനിരുദ്ധ ഉവാച -
പ്രധാനം മന്യസേ കർമ വിനാ കാലേന തത്ഫലമ് ..
ന വിദ്യതേ യഥാ പാകേ കൃതേ സ്യാദ്വിഘ്നതാ ക്വചിത് ..23..
പാകപ്രകാരേ പാകശ്ച വിനാ കർത്രാ ന ജായതേ ..
തസ്മാദ്വദംതി കർതാരം കർമകാലാത്പരം വരമ് ..24..
സ കർതാ കൃഷ്ണചംദ്രസ്തു ഗോലോകേശഃ പരാത്പരഃ ..
യേന വൈ നിർമിതാഃ സർവേ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുശിവാദയഃ ..25..
ബല്വല ഉവാച -
ശ്രീകൃഷ്ണപൗത്ര ധന്യസ്ത്വമൃഷീൻ വാക്യൈർവിഡംബയൻ ..
ത്രിഭിർഗുണൈഃ പൃഥഗ്ഭൂതഃ സ്വഭാവോ ദുസ്ത്യജോ നൃണാമ് ..26..

സാവധാനതയാ ചാദ്യ പശ്യ പ്രാണഹരം ശരമ് ..
സംപ്രാപ്തം യാദവശ്രേഷ്ഠ കൃത്വാ യുദ്ധേ മനഃ സ്വകമ്
..27..
ഇത്യുക്ത്വാ വ്യസൃജന്മായാം സ്വബാണേന മയസ്യ ച ..
തദാഭവത്തമസ്തീവ്രം തത്ര കോഽപി ന ലക്ഷ്യതേ ..28..
ന ച സ്വീയോ ന പാരക്യോ വിദാമാസ ജനാൻബഹൂൻ ..
ശിലാഃ പർവതതുംഗാഭാഃ പതംതി സുഭടോപരി ..29..
വാർഭിർഹതാശ്ച സർവേഽപി വ്യാകുലാശ്ച സമംതതഃ ..
വിദ്യുതോ വിലസംത്യത്ര ഗർജന്തി വാരിദാ ഭൃശമ് ..30..
വർഷംതി രുധിരം ചോഷ്ണം മുംചംതി സശകൃജ്ജലമ് ..
ഗഗനാത്പതമാനാനി കബംധാനി ശിരാംസി ച ..31..
തദാ വ്യാകുലിതാഃ സർവേ പരസ്പരഭയാതുരാഃ ..
പലായനപരാ ജാതാഃ സംഗ്രാമേ ച യദൂത്തമാഃ ..32..
തദാനിരുദ്ധഃ പ്രധനേ സ്മൃത്വാ കൃഷ്ണപദദ്വയമ് ..
മായാം താം സ വിധൂയാഥ മോഹനാസ്ത്രേണ ലീലയാ
..33..
തദാ ദിശഃ പ്രസേദുസ്താഃ സൂര്യസ്ത്വപരിവേഷവാൻ ..
മേഘാ യഥാഗതം യാതാശ്ചപലാഃ ശാംതിമാഗതാഃ ..34..
തദാ ദൈത്യശ്ച പുരതോ ദൃശ്യതേ ദാനവൈര്യുതഃ ..
നാനായുധധരോ രാജന്മായാവീ ചണ്ഡവിക്രമഃ ..35..
ബ്രഹ്മാസ്ത്രം സംദധേ ക്രുദ്ധോ യാദവാനാം വധായ ച
..
ബ്രഹ്മാസ്ത്രേണ തു ബ്രഹ്മാസ്ത്രം ജഹാര മാധവഃ
പുനഃ ..36..
തതശ്ച ബല്വലഃ ക്രുദ്ധോ ഗാംധർവീം മോഹിനീം പരാമ്
..
വിജയാർഥേ ച സംഗ്രാമേ മായാം സോഽപി ചകാര ഹ
..37..
ഗംധർവനഗരം യത്ര ദൃശ്യതേ നൃപസത്തമ ..

ന ദൃശ്യതേ ച സംഗ്രാമഃ സ്വർണസൗധാനി കോടിശഃ
..38..
ബഭൂവുസ്തത്ര ഗംധർവ്യോ നൃത്യംത്യോ ഗാനതത്പരാഃ
..
വീണാതാലമൃദംഗൈശ്ച കലകംഠൈശ്ച കംദുകൈഃ
..39..
ഹാവഭാവകടാക്ഷൈശ്ച കടിവേണീനിദർശനൈഃ ..
തോഷയന്ത്യോ ജനാൻസർവാൻസുന്ദര്യഃ
കഞ്ജലോചനാ: ..40..
താസാം ദൃഷ്ട്വാ ച സൗംദര്യം യാദവാഃ സ്മരവിഹ്വലാഃ ..
ഊചുഃ പരസ്പരം സർവേ ധൃത്വാ ശസ്ത്രാണി ഭൂതലേ
..41..
വയം കുത്രാഗതാഃ സർവേ സ്വർലോകേ കിം തു
ദൈവതഃ ..
യത്ര നൃത്യംതി സുന്ദര്യഃ കലകണ്ഠ്യോ മനോഹരാഃ ..42..
ആസാം ലാവണ്യജലധൗ വയം മഗ്നാഃ സ്മരാതുരാഃ ..
കഥം ഭവിഷ്യതി ജയോ രണം ചാത്ര ന ദൃശ്യതേ ..43..
ഇതി ബ്രുവത്സു സർവേഷു ബല്വലഃ ക്രോധപൂരിതഃ ..
ശീഘ്രം നിസ്ത്രിംശമാദയ ഹംതും സർവാൻസമായയൗ
..44..
ആഗത്യ ഖഡ്ഗേന യദുപ്രവീരാ-
ന്വിമോഹിതാൻസോഽപി സഹസ്രശശ്ച ..
ജഘാന യുദ്ധേ യദി തേ നിപേതു-
ര്ദൃഷ്ട്വാനിരുദ്ധസ്തു രുഷാ തമൂചേ ..45..
കിം കരിഷ്യസി സംഗ്രാമേഽധർമം സദ്ഭിർവിഗർഹിതമ് ..
മോഹിതാനാം മാരണേ ച ന ശ്ലാഘാ തേ ഭവിഷ്യതി
..46..
യദി ശക്തിഃ ശരീരേഽസ്തി മയാ സാർധം രണം കുരു ..
ഇതി തദ്വാക്യമാകർണ്യ ബല്വലോ ബലദർപിതഃ ..

ആജഗാമ പദാതിർവൈ ഖഡ്ഗചർമധരോ നദൻ ..47..
തമാപതംതം സ നിരീക്ഷ്യ രോഷാദ്-
രഥാദവപ്ലുത്യ മനോജപുത്രഃ ..
കൃതാംതദണ്ഡേന ജഘാന ദൈത്യം
യഥാ മഹേന്ദ്രോ ഭിദുരേണ ശൈലമ് ..48..
നിർഭിന്നഹൃദയോ ദൈത്യഃ പപാത ചാലയന്മഹീമ് ..
ചതുർവാസരപര്യംന്തം മൂർച്ഛിതോഽഭൂദ്രണാംഗണേ
..49..
തദാ നിപതിതേ ദൈത്യേ മായാ ശാംതിം ഗതാ സ്വതഃ ..
യുദ്ധം പ്രദൃശ്യതേ തത്ര യാദവാ വിസ്മയം ഗതാഃ ..50..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ
ഽനിരുദ്ധജയോ നാമ പംചത്രിംശോഽധ്യായഃ ..35..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP